

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

12 Quæ formula in Horis canonicis seruanda, & quibus temporibus
recitandæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

humanitate Christi mediteris: nam vt rectè Ca-
 ietanus art. 13 docet, licitum est, dum sacra verba
 pronuntiantur, aliquid pij meditari: non enim o-
 pus est circa verba attendere, nisi quantum opus
 vt in illis non erretur. Tertius & infimus est, quan-
 do nec sensum percipis, nec aliquid pij distinctè
 meditaris, sed solùm das operam vt sacra verba
 cum reuerentia in Deum pronunties, referendo
 mentem in genere ad sensum Ecclesiæ; nempe in-
 tendendo singula accipere in eum sensum, quo
 Ecclesia intelligit, & ea à Deo petere, quæ ipsa in
 illis petit, & illis laudibus illum celebrare, quibus
 ipsa celebrat.

*Facile est
 præcepto
 Ecclesiæ
 satisfacere.*
 Hinc patet, facile esse præcepto Ecclesiæ in hac
 re satisfacere; quia nihil aliud requirit, quàm vt
 animo orandi & laudandi Deum, illa sacra verba
 recitemus, ad ipsum ea dirigendo, nec quidquam
 profanum sponte voluamus animo, quod atten-
 tionem necessariam ad verba & reuerentiam in
 Deum excludat.

Dico *Sponste*, quia si quis distrahitur inuitus, seu
 non aduertens se distrahi, non peccat; quod enim
 non est voluntarium, non potest esse peccatum.

71
*Quo modo
 sit virtua-
 lis attentio,
 dum ani-
 mus distra-
 hitur.*
 Nec obstat, quòd tunc in illa oratione non vi-
 deatur esse attentio; quia et si non sit actualis at-
 tentio, est tamen virtualis, quæ sicut in omni alio
 opere, ita etiam in oratione sufficit. Censetur au-
 tem ibi esse virtualis attentio, ratione propositi,
 ex quo illa oratio est inchoata & continuata. cum
 enim ex intentione attentè & reuerenter orandi
 processerit, hoc propositum censetur manere per
 totam orationem, nisi expressè vel implicite re-
 uocatum fuerit. Expressè reuocatur, si expressè
 nolis amplius attendere. Implicite, si aduertens
 tuas distractiones, negligas mentem reuocare. tunc
 enim quod post hunc neglectum recitas, non
 amplius sequitur ex primo illo proposito attentè
 orandi; sed alio, negligenter. Si primum propo-
 situm nullo modo reuocetur, vel si reuocatum in-
 stauratur, manet per totam orationem, quæ ex il-
 lo sequitur, quandocumque enim multa actio-
 nes longa serie ex aliqua intentione sequuntur,
 illa intentio virtute per omnes illas actiones ma-
 nere censetur, vt 1. 2. q. 1. ostensum est. Vnde pa-
 tet, etiam attentionè virtute manere: si enim pro-
 positum attentè orandi manet; etiam attentio in
 illo proposito tamquam in sua causa manet. Vbi
 tamen aduertendum est, non esse necessarium vt
 quis semper initio officij distinctè proponat reci-
 tare attentè & reuerenter; sufficit vt in genere ve-
 lit dicere officium more consueto, sicut ad alias
 actiones, quas ex habitu & consuetudine obimus;
 inchoandas, sufficit consula apprehensio & gene-
 rale propositum faciendi opus consuetum. cum
 enim hæc consuetudo orta sit ex multis actibus
 distinctis & perfectis; id quod ex ea postea agi-
 tur, ex vi præcedentium actuum fieri videtur.

72
*Sufficit vt
 consuetè
 proponat.*

DVBITATIO XII.

*Quæ formula in horis canonicis seruanda,
 & quibus temporibus recitanda.*

73
*Breuiariū
 Romanum.*
Respondeo & Dico Primò, Omnes qui ad
 horas canonicas obligantur, tenentur eas re-
 citare iuxta præscriptum Breuiarij Romani, iussu
 Pij V. editi: exceptis Capitulis & Conuentibus,

qui iam à ducentis annis ante editionem illius
 alio vsu fuerunt. habetur expressè in Bulla Bre-
 uuario præfixa, vbi id præcipitur; & additur, eos nisi
 hac sola formula satisfacere non posse.

Vbi Notandum est Primò, Eos, qui alio Bre-
 uuario à ducentis annis sunt vsi, (vt sunt multa
 illustres Ecclesiæ, & Ordines Regularium, vt Do-
 minicani, Carmelitæ, Carthusiani, Benedictini)
 non teneri ad acceptandum Breuiarium Pij V. qui
 verò minore tempore, teneri; etiam si eorum for-
 mula à Sede Apostolica fuisset approbata; quia
 Pontifex absolute omnia abrogat, quæ ducentos
 annos non habent.

*Qui non
 vincuntur
 acceptare
 Breuiariū
 Pij V.*

Notandum Secundò, Permitti Capitulis, quo-
 rum Breuiarium ducentos annos antecedit, vt
 cum Romano illud commutent; si tamen Episco-
 pus & vniuersum Capitulum consentiat. In Mo-
 nasteriis tamen exemptis non requiritur consen-
 sus Episcopi, sed sufficit Capituli, & Prælati. Hinc
 sequi videtur, beneficiarios & Regulares illius
 Ecclesiæ, quæ Romanum nondum admisit, & sit officium
 suum legitime retinet, non posse etiam dum pri-
 uatim extra chorum recitant, sequi Romanum:
 quia quisque suæ Ecclesiæ se conformare debet,
 vt docet D. Thomas quodlib. 6. art. 8. & colligi-
 tur ex cap. De his. 13, & cap. 14. Placuit, d. 12. vbi
 statuitur, vt omnes Clerici & Ecclesiæ Prouinciales
 eundem in psallendo modum teneant, quem Metro-
 politanam habere cognouerunt. Confirmatur ex
 Clementina Dignum, de celebrat. Missarum, vbi
 Concilium Viennense indulget Clericis & Reli-
 giosis habitantibus cum Episcopis & Cardinali-
 bus, vt loco sui officij recitent officium sui Præla-
 ti: ergo seposita dispensatione tenentur ad offi-
 cium suæ Ecclesiæ.

74

*An priua-
 tum licitum
 sit officium
 Pij V.*

Nihilominus contraria sententia est probabi-
 lis, videlicet posse priuatim Romanum Breuia-
 rium ab illis recitari. Primò, Quia nulla est ne-
 cessitas, nec vllum Ius expressum, cur priuatim
 teneantur se magis conformare Ecclesiæ particu-
 lari, quàm Ecclesiæ Romanæ, quæ est mater om-
 nium Ecclesiarum, & cui omnes conformari ex-
 pediat. Secundò, Quia Pius V. et si insinuet in
 Bulla, non esse mutandum officium publicum
 ducentorum annorum absque consensu Episco-
 pi, & Capituli; nihil tamen dicit de priuato: ta-
 citè ergo permittit illud mutari. Tertio, Quia
 iam passim dicitur esse talis consuetudo; idemque
 licitum esse, docent multi recentiores. Nec ob-
 stant in contrarium adducta; nam cap. De ijs, &
 cap. Placuit, loquuntur aperte de officio publi-
 co, non de eo quod priuatim dicitur. Clement.
 Dignum, permittit non tantum vt dicant Roma-
 num, sed etiam quoduis aliud, quod Cardinalis
 vel Episcopus, cui cohabitant, recitat; quod sine
 hac indulgentia non licuisset.

*Probabile
 est licere.*

Tertio, Qui nullum habent beneficium; sed
 titulo patrimonij sunt ordinati, secundum Naan.
 cap. 25. num. 107. quoduis Breuiarium approba-
 tum legere possunt; quia possunt se cuius Ecclesiæ
 conformare. Sed verius puto teneri ad Roma-
 num, quia in Bulla Pij V. non videntur excepti.
 non enim sunt insiti alicui Ecclesiæ particulari,
 cuius vsus sit ducentorum annorum.

75

Quarto, Eos qui officium nouum Pij V. le-
 gunt, non obligari diebus in rubrica præscriptis
 ad horas paruas B. Virginis, nec ad officium de-
 functorum, nec ad Psalmos pœnitentiales, aut
 gratias.

76

*Hora par-
 ua D. Virg.
 officium de-
 functorum,
 gra-
 tias.*

Graduales; vt expresse habetur in Bulla. si tamen in aliqua Ecclesia iam erat consuetudo, vt officium beate Virginis in choro diceretur, vult Pontifex hanc consuetudinem in suo vigore permanere: quod intellige, quo ad illos dies, quibus secundum rubricas Breuiarij noui est recitandum, non aliter, vt etiam notauit Petrus Arragon. q. 83. art. 11. decet enim vt rubrica proprij Breuiarij seruentur. Vnde si alicubi talis consuetudo erat recepta instar legis, sub peccato mortali obligantis, etiam nunc post nouum Breuiarium obligabit. Secus de consuetudine officij Defunctorum, &c. Quicumque tamen fidelium diebus in Breuiario prescriptis legerit officium B. Virginis, vel Defunctorum, consequetur indulgentiam 100. dierum de penitentijs iniunctis; qui Psalmos Penitentiales, vel Graduales, 50. dierum. idque toties, quoties id presiterit, vt ibidem habetur. quod valde notandum. Qui vero officium Romanum vetus legunt, ij sub peccato mortali tenentur etiam ad officium B. Virginis ex consuetudine, vt quidam Doctores affirmant. Sed non puto hanc consuetudinem apud omnes tam stricte receptam: satis enim constat, plurimis locis id non fuisse seruatum. vnde spectanda est consuetudo Ecclesiarum, & quo modo ea censeatur ibidem recepta; vt indicat Siluester v. Hora, qu. 5.

Indulgentia recitans.

77 Mutatio officij non est peccatum mortale.

Quintò, mutationem officij etiam dedita opera, non esse peccatum mortiferum; vt si loco officij de feria, dicatur de sanctissima Trinitate, vel de venerabili Sacramento, vel de B. Virgine. aut contra loco officij de festo, dicatur de feria. Ita Caietanus ver. Hora, cap. 2. Siluest. ver. Hora, num. 15. & alij passim. & Azorius lib. 10. Institut. Moral. cap. 10. dubitat. 2. dicit hanc esse communem omnium sententiam. Nec refert etiam si sit beneficiarius vel Religiosus, etsi Angelus hos excipiat. Ratio est, quia id, quod Ecclesia primario precipit, est vt septem hora canonice quotidie recitentur. vt autem dicatur de hoc vel illo festo, hac vel illa forma, solum pertinet ad modum & circumstantiam secundariam officij, quae non est tanti momenti. Itaque substantia praecipii seruetur, quodcumque officium Breuiarij concessi dicatur. Vnde qui etiam prudens omisso proprio aliud recitauit, non tenetur repetere, vt recte Siluester supra. quia quae ad substantiam legis pertinent, etsi cum peccato veniali, iam impleuit. multò minus tenebitur, si per inaduertentiam mutauit.

Valde tamen laudabile est repetere vel totum officium, si aliud per errorem vel sponte recitatum est; vel saltem ea, quae ad proprium officium pertinebant, etiam si solum esset Hymnus, vel Antiphona, vel Lectio aliqua.

78 Dico Secundo, Quod ad tempus atiner, in

officio publico seruanda est consuetudo recepta; in priuato, etsi laudabile sit vt singulae horae suis temporibus & intervalis orentur; tamen ad vitandum peccatum mortiferum, sufficit vt recitentur eo intervallo, quod est inter medium noctis praecedentis & sequentis: qui enim interea temporis horas recitauerit, siue initio, siue in medio, siue in fine, satisfacit substantiae praecipii.

Vbi Notandum est Primò, Ex consuetudine licitum esse recitare preces nocturnas & Laudes pridie ad vesperam; vt Caietanus, Nauarrus, & alij docent. imò etiam ante solis occasum, nempe post tempus Vesperarum & Completorij; vt docet D. Thomas quodlib. 5. art. 28. vnde vbi haec absoluta sunt in Ecclesijs hora quarta pomeridiana, licitum erit priuatim nocturnum Officium sequentis dici inchoare. huic Laudes adiungi, vel se iungi, & in alterum diem differri possunt. Parua horae non possunt dici pridie, sed solum post mediam noctem. possunt tamen omnes vsque ad Vesperas exclusiue ob aliquam honestam causam recitari manè, teste Nauarro; imò si causa iusta adsit, etiam Vesperae adiungi possunt, teste Caietano; quod aperte habetur cap. 1. de celebratione Missarum, supra citato; vt si instaret profectio, vel alia longa occupatio, vel amicorum interpellatio; imò maior quies & deuotio, posset legitima causa censeferi, vt notat Caietanus.

79 Preces matutinae & Laudes vespere.

Parua hora quando.

Est tamen peccatum veniale, si vltra iustum tempus absque causa differantur.

Notandum Secundo, Non esse peccatum mortiferum mutare ordinem horarum, vt si Prima dicatur ante Laudes, vel Vesperae ante Primam; quia ordo horarum extra chorum non est sub precepto, nisi secundario, & tamquam circumstantia minoris momenti. vnde etiam facile datur iusta causa mutandi, vt si à viro graui inuiteris ad recitandas horas posteriores; vel si in choro dicantur, & tu priores nondum persolueris. Ita Tolemus lib. 2. cap. 13.

80 Mutatio ordinis precum.

Notandum Tertio, Non esse etiam peccatum mortiferum, facere Sacram ante preces nocturnas, seu Matutinum, iuxta Sorum lib. 10. quaest. 5. art. 4. quem sequuntur multi recentiores, Victoria, Canus, Mantius, Penna, Henriquez: vide ipsum lib. 9. de Missa cap. 24. num. 7. quia nihil iure de hoc praecipit, nec consuetudo contraria est recepta sub peccato mortali. non enim est vlla necessaria connexio aut dependentia sacrificij ab illis precibus, vt idcirco debeant praecedere. & sanè mirum esset, inuersionem illius ordinis esse peccatum mortiferum, cum nec ipsae horae inter se tam necessarium ordinem habeant. Vnde ex causa rationabili poterunt interdum postponi sacrificio absque omni peccato, vt docet Fumus v. Missa, n. 3. & Petrus Arragon. 2. 2. quaest. 83. art. 12.

81 Sacrum ante preces matutinas.